

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 23 (1995/1996)

Številka 2

Strani 76-77

Marijan Prosen:

USTA

Ključne besede: astronomija, ozvezdje, Pegaz, Južna riba, Fomalhaut.

Elektronska verzija: <http://www.presek.si/23/1259-Prosen.pdf>

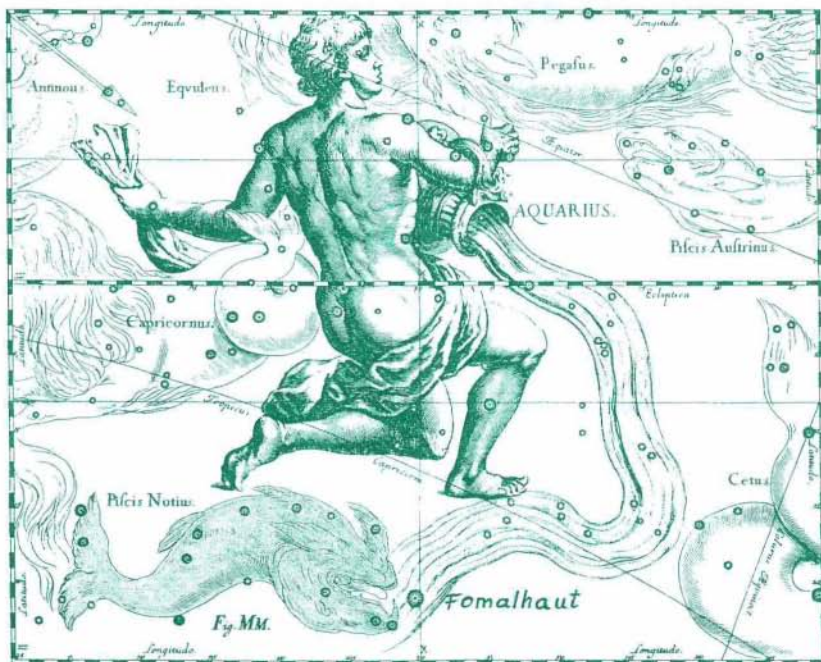
© 1995 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

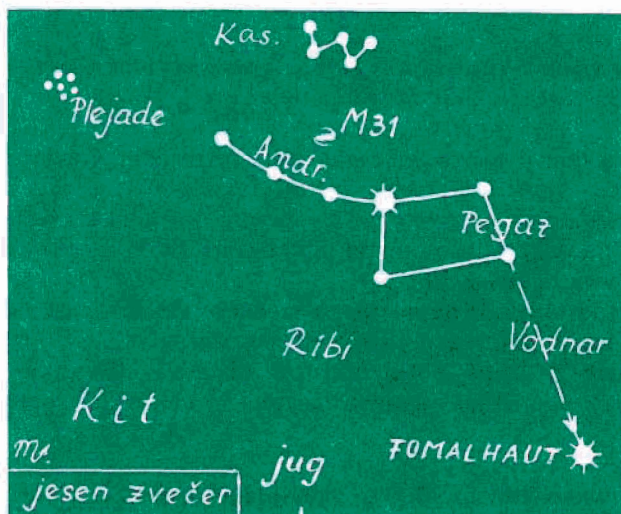
USTA

Daleč pod ozvezdjem Pegaz nizko ob obzorju je okrog zelo svetle zvezde zbranih kakih deset šibkih zvezd, ki oblikujejo neke vrste ozek oval. To podolgovato "zvezdno jajce" predstavlja telo dolge in suhe ribe. Tam leži manj znano ozvezdje *Južna riba*. Ime najsvetlejše zvezde tega ozvezdja je *Fomalhaut*, kar v arabščini pomeni usta ribe. Če pogledamo sliko, svetla zvezda Fomalhaut res leži v ustih Južne ribe. Riba na široko odpira usta, da bi zajela čim več vode iz deročega vodnega toka, ki ga Vodnar nenehno zliva iz večno polnega vrča (slika 1).



Slika 1. Del jesenskega zvezdnega neba z Vodnarjem, ki iz svojega večno polnega vrča zliva vodo naravnost v *Fomalhaut* - usta *Južne ribe*. Ozvezdje *Južna riba* - *Piscis Notius* je pri nas vidno zvečer od septembra do decembra. Slika je iz zvezdnega atlasa *Uranografija* (1690) znamenitega poljskega astronoma Jana Heveliusa.

Ta, na nebo postavljena riba, naj bi ovekovečila tisto ribo, ki je po bajeslovni zgodbi rešila egipčansko boginjo plodnosti Izido pred utopitvijo.



Slika 2. Skica prikazuje, kako najpreprosteje najdemo zvezdo Fomalhaut. Čeprav se ta zvezda zgublja v nižinskem smogu, je v naših krajih lepo vidna in vredna občudovanja. Označena je še lega galaksije M 31.

V jesenskih večerih je zvezda Fomalhaut, ki sveti v rahlo rdečkasti barvi, le za kratek čas vidna nizko nad južnim obzorjem. Tam sveti kot oddaljen ogenjček sredi širne in puste pokrajine. Fomalhaut vzbuja pozornost ne samo zaradi svoje značilne barve in močnega sija, ampak tudi zato, ker je to edina tako svetla zvezda, ki je vidna na južni strani neba v jesenskih mesecih.

Predlagam, da se toplo oblečete in v jasni sami noči opazujete to prelepo zvezdo.

Marijan Prosén